

Səhər tezdən telefonun səsi otağa yayıldı. Ev sahibi dəstəyi götürdü:

- Bəli, eşidirəm.
- Salam, sabahınız xeyir.
- Salam. Kimdi?
- Hərbi hissədəndi. Mübariz evə gəlibim?

- Yox. Evə niyə gəlməlidi?

- Gecə yarısı hissədən çıxıb, kimsəyə bir söz deməyib. Özü ilə çoxlu silah da götürüb.

- Oğul mənimdi, yaxşı tanıyıram. Cəbhə xəttinə gedin.

Arvadı: - Kimnən danışdırın bu vaxt, Ağakərim?

Ağakərimdən səs çıxmadi.

- Desənə, mən də bilim.

Ağakərim arvadından uzaqlaşmağa çalışdı. Oğul anası rahatsız halda onun arxasında addımladı:

- Mən Mübarizin anasıyam! Mən bilməməliyəmmi? Bəlkə Mübarizdən xəbər var?

- Mübariz gecə vaxtı hissədən çıxıb.

- Hara?

- Deməyib.

Ananın həli dəyişdi:

- Mübarizi itirdik, - deyə əllərini üzünə qoydu, gözləri yaşardı, - onun məktubunu oxuyandan bəri ürəyim səsəkədə idi.

Rahatsızlıq keçirdiyini gizləmək istəyən ata:

- Səhər çığı ağızını xeyirliyə açsana, ay Şəmama, Mübarizə heç nə olmaz, - sərt səslə deyərək arvadından uzaqlaşdı.

Gərək Mübarizin hərbi xidmətə yenidən qayıtmamasına razı olmayıdıq. Qulluğunu, necə deyərlər, can-başa yerinə yetirmişdi, özü də Daxili Qoşunların Xüsusi Təyinatlı bölməndə. Qısa müddətə çavuş rütbəsi aldı, tərxis olundu. Böyük oğlandı, iyirmi iki yaşı var. Evinən, ailə-uşaq sahibi olan vaxtıdı. Gərək atası "yox" deyəydi, "qəti yox" deyəydi. Müharibə başlayanda gedərdi, heç kim də saxlamazdı. Bu fikirlər ananın əlini işdən soyutdu.

Hərbi xidmətə qayıtdıqda gizirlik kursunda oxudu. Ehtiyat hərbi hissədə xidmətə göndərildi. Komandanlığı ərizə yazdı ki, Qarabağa, cəbhe bölgəsinə yollanılsın. Tərtərin Çaylı kəndi yaxınlığında xidmətə keçdi, Şəştəpə ərazisinə. Onun yeri məhz bura idi, özü belə düşündürdü. Xidmət gərgin keçirdi. Təkcə işgalçı erməni ordu hissəsiyle üz-üzə dayandıqlarına görə yox. Onun boş vaxtı demək olar ki, olmurdı. Əvvəllər işlətdiyi silah növlərindən istifadəni təkmilləşdirir, digər silahlardan atəş açmayı öyrənir, sevdiyi boksla ciddi məşq edirdi. Namaz qılmasının vaxtını ötürmürdü. Torpaqlarımızın düşmən işgalindən azad olması üçün Allaha dualar edirdi. Düşmənə layiqli zərbə vurmaq, kəndlərimizi camaatımıza qaytarmaq haqda düşünürdü.

Onun aramsız məşgullüğünü görən döyüd yoldaşı Tural: - Hərdən fasilə elə, canına yazığın gəlsin, Mübariz, - ona tövsiyə etdi.

- Öncə torparlarımızı qaçqınlarımıza, köckünlərimizə qaytarmaiyıq. Xocalı soyqırımında işgəncərlərə öldürülənlərimizin, Şuşada, Kəlbəcərdə, Laçında, Ağdamda vəhşicəsinə qırğıqlarının, anabacılarımıızın qisasını bu vicedansız daşnaklardan almaliyıq. Karl Marks adlı bir nəhəng adam olub, bilmirəm, eşitmisən, ya yox. O yazıb ki, yaşamaq və qazanc xatırın öz arvadlarını başqa xalqların kişilərinə satan ilk millət ermənilər olub. Bilirsənmi?

- Internetdə oxumuşam, - yoldaşı cavab verdi.

- Bax, belə namussuzlar, şərəfsizlər özgə qadınlarına da abırsızcasına yanaşırlar, bu erməni xislətində, təbiətindəndi. Belələrinin bizimkilərə qarşı tördiklərinə göz yummağımızsa düzgün olmazdı. Tanınmışlardan kimsə deyib ki,

cinayətkar cəzalandırılmasa yenə istədiyi tördər.

- Biz hazırlıq, əmr gözləyirik. Hücumumuza tab götərə bilməyəcəklər, daşnaklar...

Mübariz onun sözünü yarımcıq kəsdi: - Bunu bilən qara qüvvələr əmr verməyə qoymurlar. Odur ki, əmr gözləmək çox çəkər. Mənsə gözləməyəcəm. İnşa Allah, mütləq gedib düşməndən qisas alacam!

keçməliyik. Torpaqlarımızı geri almalıyıq, qaçqınlarımızı, köckünlərimizi ev-eşiklərinə qaytarmalıyıq.

Əsgər gizirdən eşitdiklərindən təsirləndi. Nəsə deməyə söz tapmadı. Düşüncəli halda yoluna davam etdi. Xeyli aralananda dönüb ehtiram dolu baxışla Mübarizə baxdı.

Axşam cəbhə yoldaşı Rəşad onun yanına gələndə o, namaz qılırdı. Rəşad gözldə. Mübariz ona yaxınlaşdırıb dedi:

- Sənə ürəyimdən keçəni açım, biz səngərdə namaz qılsaq. Büyük Allaha xoş gedər. Bu nankorların payını verməkdə bizə daha böyük kömək olar.

Gelişinin səbəbini Rəşad söylədikdən sonra onlar qulluqdan, əsgərlərin döyüş ruhundan, hərbi texnikanın güclündən xeyli səhbət elədi.

İki min onuncu ilin iyunu iddi. Ayın on səkkizi, isti gecə. Düşmən tərəfdən atılan mərmilərin uğultusunu atəşkəsi pozdu... Hami yataqda ikən, Mübariz müxtəlif silah növlərindən götürüb hərbi hissədən sakitcə çıxdı. İki hərbi hissə arasındakı bir kilometrlik minalanmış neytral zonanı keçdi. Erməni işgalçılarnın hərbi postunun növbə çəkən gözətçilərini zərərsizləşdirdi. Birinci həmliyədə çoxlu sayıda əsgər və zabiti qırdı. Onlara atəsi dinməzcə, sakitcəsinə aça bilmirdi. Al, bu sənə hamilə qadınların qarınına yortduğunuz süngülərə görə... Hə, bu da sənə Şuşanı talan etdiyiniz

darağı boşaldı. Pistoletə əl atdı. Yaxınlaşmış daşnak hərbiçilərə pistoletdən atəş açdı. Gulləsi qurtardı. Düşmənə əlbəyaxa döyüşə girməli oldu. Cəldliyinə, qolunun qüvvəsinə, atlığı təpiyin ağırlığına əmin idi. Nə vaxtdan məşq edirdi. Onun yumruğunu yeyənlər ayağa qalxmırı. Atlığı təpikdirən düşmənin sür-sümüyü çatlayırdı. O, yorulmaq nə olduğunu bilmir, onunla üz-üzə gələnlərin cəzasını verirdi. Birisi soldan gəlirdi, digəri sağdan çıxdı, başqası öndən peyda olurdu. Hər biri də peşimanlıq çəkirdi. Nəhayət ki, kimsə durumu anladı. Arxaya keçdi. Arxadan tuşlanan gullələrdən Mübariz taqətinə itirdi:

- Vətənsizlər, şərəfsizlər, namussuzlar... Mən tək deyiləm... Əli silah tutanlar... sabah gələcəklər... Torpaqlarımızı... azad... edəcəyik.

O gözlərini yumdu. İşgalçi ordunun zabitləri, gizirləri, çavuşları, əsgərləri toplaşdırıb kənardan onun meyidine matməttəl baxırdılar. Nə qədər düşməni təkbaşına məhv eləyən bu imiş. Beləsi onlarda yoxdu. Onlar beləsi haqda kitablıarda oxuyublar, filmlərdə görübər. İlk dəfə idi ki, beləsiylə üzləşirdilər. Onun hərbi geyiminin sinəsində azərbaycanca yazılmışdı "Mübariz İbrahimov".

Komandir qarşısında dayanmış zırkı əsgərə onun qollarını bağlamağı əmr elədi. Əsgər yerindən tərpənmədi, meyidə yaxın durmağa cəsarət eləmədi.

GİZİR MÜBARİZİN MƏKTUBU

(Sənədli hekayə)

Mübariz çox məşq edir, təkcə tənha olur, düşüncəli görünürdü. Sanki nəyisə özlüyündə ölçüb biçirdi.

Hərbi xidmət dövründə də, tərxis olunduqda da ermənilər haqda çox oxuyurdu. Haylar Balkan yarımadasının Fessaliya vilayətindəndi. Daim xəyanətdən, yalandan əl çəkməyən haylar oradən qovulublar. Beləcə basa-basa diyarlılar gəzməyə mecbur olublar. Bu haqda qədim yunanlar yazıb. Gəlib çıxıblar torpaqlarımıza. Sonra da haray çəkiblər ki, bəs bu torpaqlar onlara ulu babalarından qalib. Oxuduqlarını Turala söyləyən Mübariz soruşdu:

- Bilirsənmi?

- Əlbəttə, bilirəm, - Tural əminliklə dedi, - mən də oxumuşam, internetdə onlar haqda nələr yazırlar. Yaxşı, mən gedim, işim var, hələlik.

Son vaxtlar Mübarizi özünə qapılmış görmək çoxlarını rahatsız eleyirdi. O, hərbi hissədəkilərin çoxlarının sevimliyi idi. Haqsızlığı, ədalətsizliyi xoşlamayan gizir eyni zamanda özünə və əsgərlərə qarşı da tələbkar idi.

Onu görən əsgər Mübarizə hərbi salam verərək:

- Necəsən, qardaş, - soruşdu.

Gizir Mübariz başının ağır hərəkəti ilə ona müsbət cavab verdi.

- Hər şey düzələcək, çox fikir eləmə, - deyə əsgər ona canıyananlıq göstərdi, - geci-tezi var. Biz daim hazırlaşırıq. Üçlük ölkələr də çalışır, onlar da nəsə edərlər.

- Ha, elədi, onlar artıq nəse edirlər. Gəl birgə baxaq, bəs nə edirlər? Hər biri güclüdü, amma güclərindən ədaləti bərpa etmək, işgalçını cəzalandırmaq əvəzinə deyirlər ki, biz ermənilərlə öz aramızda danişib razılığa gəlməliyik.

Özlərisə bundan daha çox fayda götürməyə çalışırlar. Ermənilərdən qonşuya xəyanət törətmək məqsədilə istifadə edirlər. Bizimsə olanlarımızızı əlimizdən almağa, bizə silah-sursat satmaqla. Onlara belə vəziyyətdə vaxtin uzadılması sərfəlidir. Ümid Allahımıza, bir də özümüzədi. Mən belə anlayıram. Allahımıza dualar etməliyik, özümüzə hərəkətə

üçün... Anasının yanında qızının gözlərini çıxardığınızın cavabı sənə çatır...

Onun minalanmış bu uzunluqda yolu gecənin qaranlığında keçərək, əks-hücum keçməsi düşmən üçün təkcə gözlənilməz yox, həm də ağlaşırmaz idi. Kimsə beləsini gözləmirdi, gözləyə də bilməzdi. Hərbiçilər çəşqinqılıq içində idi. Bu inanılmazdı. O isə keçmişdi. Hamisini öldürəndən sonra postdakı silahları neçəsini götürdü. İşgalçılardan silahları onların özlərinə qarşı tuşladı. Atışma səsindən ayılib köməyə gələnləri dənlədi. Atəsi bir neçə nöqtədən və tez-tez açığından düşmənlər onlara qarşı bir dəstənin savaşıdığını düşünürdü. O, atlığı gullələrin şərhini də verirdi. Qocaları, qarılari zülmələ öldürdüyüñə görə bu sənə düşür... Sənin payınsa əsir apardığınız məsum qız-gəlinləri incitdiyinizə... Atanın gözleri qarşısında oğulun başını kəsməklə göstərdiiniz "igidiyyin" mükafatını dösüñə taxıram... Xocalı soyqırımı töötəməyinizin intiqamı yerde qalmamalıdır...

Onları qırğıqca bitmək bilmirdi ki, bilmirdi. Arxası elə gəlirdi. Onun açıldığı atəşlər sərrast idi. Hər atəşindən biri yixılırdı. Açığlı atəşlərə ad qoyurdu. İrvandakı məscidləri, Xan sarayı və rəsəd qayub şəhəri Yerevan adlandırmışınızın cavabı sənə düşdü... Qara niyyətlilərə tulalıq edib ulu babalarımızın torpaqlarında özünüzə qondarma vətən yaratdığınıza görə...

O, düşmənə tuşladığı gulləni atarkən verdi izahatla sanki əlavə rahatlıq tapırdı. Viran qoyduğunuz Ağdamın əvəzi... Kəlbəcərdə törətdiklərinizi unutmamışq... Qarabağa gəlməyinizin yüz əlli illiyi münasibətilə öz əllərinizlə tikdiyiniz xatire abidəsini dağıtdınız, izi itirmək məqsədilə...

Dan yeri ağarırdı. Mübariz savaşçı davam etdirirdi. İşgalçi ordunun hərbiçiləri onun üstünə gəlirdi. Əmr belə idi. Mübarizi uzaqdan vurmaq mümkün deyildi. Onun avtomatının sonuncu patron

Üzünü hərbiçilərə tutaraq komandir hirsələ: - Size əmr edirəm, onun qollarını bağlayın, - çıçırandan sonra bir neçə nəfər meyidə asta-asta olsa da yaxınlaşdırı, qollarını bağlayın cəld uzaqlaşdırı.

Komandir diqqətlə meyidin sıfətinə baxdı, hərbiçilərinə müraciət edərək:

- Siz də baxın, - dedi, - diqqətlə baxın, bu giziri yadınızda saxlayın. Beş saat ərzində bizimle şavaş aparılıb, məharətlə. Cürbəcür silahlardan atəş açılıb. Bizə qarşı bir nöqtədən avtomatla, diqqətdən pulemyotla atılıb. Cəld, ardi-arası kəsilmədən. Bizimlə döyüş təcrübəsi olan manqanın döyüşdürüyüñü düşünümsüök. Demə, bu gizir tək savaşırmış. Təkbaşına gecə yarısı minalanmış əraziyi keçə bilib, gəlib bizə çatmaq üçün. Sonda, yəni gulləsi qurtaranda əlbəyaxa döyüşüb. Üst-üstə bizim yüz əlli, bəlkə də iki yüzə yaxın hərbiçimizi öldürüb. Nə qədərini də şil-küt eləyib. İnanılası deyil, amma, bu göz qabağındadı. Onun meyidinin qollarını bağlamağa belə sizin isə cəsarətiniz catmur. Cəsarəti olmağı, igidiyyi ondan öyrənən.

Sözünü bitirən komandir yuxarıya məlumat verməyə getdi. Hərbiçilərə igidə baxırdılar.

Rəsul RƏXŞANLI